

בעובד כוכבים שישנו תחת ידך - By a gentile who is under your control

Overview

The גמרא states that according to רבי, the פסוק of **ויצא בשנת היובל**¹, teaches us that the תוספות is discussing a נכרי who is under the control of the Jewish פסוק. Our תוספות cites and discusses רש"י's explanation as to the relevance of this teaching.

פירש בקונטרס² אם לא יגאל ישתעבד בו עד היובל ואין אתה רשאי לבא עליו בעקיפין³ -
explained that the תורה is teaching us that even though the נכרי is under Jewish control, nevertheless if the עבד, who was sold to this נכרי, was not redeemed, the נכרי may enslave this עבד until the יובל, and you (the Jews) are not allowed to deal with the נכרי in an underhanded manner in order to free the slave. No trickery or deceit may be utilized to free the עבד before יובל.

תוספות asks:

ואם תאמר תיפוק ליה מדכתיב (ויקרא כה) וחשב עם קונהו משנת המכרו לו עד שנת היובל⁵ -
נכרי שתחת ידך, since it is written regarding an לנכרי (ע"ע), 'and he (the ע"ע) shall reckon with his purchaser (the נכרי) from the year he was sold to him, until the year יובל'; this proves that we are discussing a נכרי שתחת ידך -

דאי בעובד כוכבים שאינו תחת ידך לא ציית -

For if the תורה was discussing a נכרי who is not תחת ידך **he will not obey** this rule to let the ע"ע redeem himself (before יובל). The question is why we need the פסוק of **ויצא בשנת היובל** to teach us this ruling regarding a נכרי שתחת ידך, when we can derive it from the פסוק of **וחשב עם קונהו**⁶.

תוספות answers:

ויש לומר דאי מהתם הוה אמינא דמיירי בעובד כוכבים שאינו תחת ידך -

---

¹ ויקרא (בהר) כה, נד.

² טו, ב ד"ה כדתניא. We can know that the פסוק is discussing a נכרי שתחת ידך, for otherwise he will not let the עבד go free (even the היובל רש"י). (בשנת היובל) however is explaining why the גמרא teaches us that we are discussing a נכרי שתחת ידך.

³ The thrust of the פסוק is (not only that he works only until יובל, but also) that he must work until יובל and no underhanded means may be employed to free him earlier.

⁴ פסוק ג.

⁵ This פסוק teaches us that the ע"ע can redeem himself from the נכרי and be freed even before יובל. Let us assume that he was bought by the נכרי ten years before יובל for a price of one thousand זוז. This amounts to a sale price of one hundred זוז per year. After four years (for instance) have elapsed the ע"ע can redeem himself (even against the will of the נכרי) by paying him six hundred זוז (for the remaining six years).

⁶ Once we know (from קונהו עם) that we are discussing a נכרי שתחת ידך, then it follows that the ע"ע must serve until יובל as the פסוק states **ויצא בשנת היובל**. There is no need for the פסוק of **וחשב עם קונהו**.

And one can say; that if we wish to derive it from that פסוק of קונהו עם וחשב, I could say that it is discussing a נכרי שאינו תחת ידך, and as to the question if he is אינו ידך he will not obey; the answer is -

דאתי קרא למימר שמודיעין לו את הדין לעובד כוכבים אם ירצה לשמוע לקבל עליו דין תורה - That the נכרי שאינו תחת ידך of this rule פסוק comes to teach that we inform the rule⁷ - in case he wants to obey and accept on himself the תורה, וחשב

אבל בעובד כוכבים שישנו תחת ידך הוה אמינא לא ניתב ליה כלל -

However, by a נכרי שישנו תחת ידך, I would assume that we will not allow the ע"ע to serve him at all, but we will find any method legal or otherwise to free him from the נכרי -

קא משמע לן הא קרא דאיתר⁸ שהרי הרבה יובל כתיבי בפרשה⁹ -

Therefore this פסוק of קונהו היובל ויצא בשנת היובל which is extra – for going out free on יובל is written many times in the פרשה – teaches us -

לומר שאפילו יכול להוציאו בעל כרחו לא תבא עליו בעקיפין ולא יצא אלא אם כן ישלם כסף - Saying that even if we are capable of removing the ע"ע from the נכרי against his will (for the נכרי is תחת ידך), you should not deal with him underhandedly and the ע"ע should not go free before יובל, unless he pays money (pro rata) to redeem himself.

anticipates a difficulty (with this which תוס' said that קונהו עם וחשב can be referring to a נכרי שאינו תח"י):

ואף על גב דכתיב וחשב עם קונהו דדרשינן¹⁰ ליה שידקדק עם קונהו ולא יכעוס¹¹ עליו -

And even though it is written, 'וחשב עם קונהו', which we expound to mean that he should be precise with his purchaser (the נכרי) and not be angry with him; however if we are discussing a נכרי שאינו תח"י, how can we avoid being honest with him; the נכרי will (seemingly) not allow any trickery?¹²

responds:

ואף על פי שאינו תחת ידך פעמים שיכול להערים עליו ולהטעותו בדין וחשבון¹³ -

Nonetheless, even if it is a נכרי שאינו תח"י, occasionally it is possible to swindle

⁷ See 'Thinking it over' # 1.

⁸ We can perhaps say that the פסוק of וחשב is referring to a נכרי שאינו תחת ידך and we may suggest to him the תורה rule. The פסוק of ויצא which is extra (for we know that an ע"ע is יוצא ביובל) is teaching us a new rule that נכרי שאינו תחת ידך for what are we going to inform him that we will not trick him or force him, it is absurd (for we have no control over him). Therefore it must be referring to a נכרי שתח"י to teach us that we may not force his hand.

⁹ By an הנמכר לנכרי ע"ע it is written in נב, ונד (it is also written previously in the פרשה regarding other situations).

¹⁰ ב"ק קיג,ב.

¹¹ The רש"י amends this to read יגלו. See ב"ק קיג,ב where he writes לו שנתן לו.

¹² This would seemingly indicate that וחשב is also discussing a נכרי שתח"י. The original question remains!

¹³ We can rightfully conclude, therefore, that וחשב is discussing a נכרי שאינו תח"י, so we need the פסוק of ויצא to teach us that even by a נכרי שתח"י that there is to be no release until יובל (unless he is redeemed properly).

him, and cause the נכרי to err in the rules and the accounting.

תוספות asks:

ואם תאמר אי בעובד כוכבים שישנו תחת ידך מה שייך יובל ולמה לי נמי דקדוק כלל -
And if you will say; if the נכרי שתח"י is discussing a פסוק of ויצא, why is יובל applicable and also why do we require being precise at all; after all he is a נכרי, why should we allow the ע"ע to remain by him, we should do everything in our power to free the עבד (whether with no money or with a minimal amount of money)?!¹⁴

תוספות answers:

ויש לומר דהכא שהעובד כוכבים בטוח עליו ונתן לו מעות על מכר גופו -
And one can say; that here since the נכרי relies on him (the ע"ע) and gave him money for selling his body; in this case -

בא הכתוב להשמיענו שצריך¹⁵ לדקדק:

The פסוק comes to inform us that it is necessary to be precise and not cheat the נכרי.

Summary

We can establish the נכרי שאינו תח"י to be discussing a פסוק of ויצא, but nevertheless the תורה teaches us that we should advise him of the Jewish law, and (if he agrees) he should not be deceived. In this case where the נכרי שתח"י trusted that he would be compensated fairly it is forbidden to cheat him (even if we maintain גזל נכרי מותר [because there would be a חילול השם]).

Thinking it over

1. תוספות states that נכרי שאינו תח"י can be discussing a פסוק of ויצא, but nevertheless the תורה teaches that we should inform the נכרי of the תורה, דין תורה, perhaps he wants to follow it.¹⁶ Why then does the ברייתא state (when discussing the possibility that the פסוק is referring to a נכרי שאינו תח"י) that 'וכי מה אפשר לעשות'; it is to inform him. The ברייתא should have said this פסוק of ויצא is superfluous, we know it from ויצא!¹⁷

2. According to the conclusion (of the גמרא and תוספות) is the פסוק of ויצא discussing a נכרי שאינו תח"י or a נכרי who is תח"י?

¹⁴ See תוס' הרא"ש that this question is only according to the מ"ד that גזל נכרי מותר; otherwise (if we maintain גזל נכרי אסור), there is obviously no question, since we would be stealing from the נכרי, what rightfully is his.

¹⁵ See תוס' הרא"ש who explains that in this case if the נכרי would be swindled it would be a חילול השם.

¹⁶ See footnote # 7.

¹⁷ See נחלת משה and עצמות יוסף.